

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут права
Кафедра правових природоохоронних дисциплін

07-05-20

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до практичних занять та самостійної роботи

з навчальної дисципліни
**«АЛЬТЕРНАТИВНІ СПОСОБИ ВИРІШЕННЯ
ПРАВОВИХ КОНФЛІКТІВ»**

для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
за освітньо-професійною програмою «Правоохоронна
діяльність» спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність»
денної та заочної форми навчання

Рекомендовано
науково-методичною
радою з якості ННІ права
Протокол № 10
від «30» червня 2020 р.

Рівне – 2020

Методичні вказівки до практичних завдань та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Альтернативні способи вирішення правових конфліктів» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Правоохоронна діяльність» спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» денної та заочної форми навчання [Електронне видання] / Мельничук Ю. І., Водоп'ян Т. В. – Рівне : НУВГП, 2020. – 22 с.

Укладачі: Мельничук Ю. І., к.філос.н, доцент кафедри правових природоохоронних дисциплін;
Водоп'ян Т. В., к.ю.н., доцент кафедри конституційного права та галузевих дисциплін.

Відповідальний за випуск: Мельничук Ю. І., к.філос.н, завідувач кафедри правових природоохоронних дисциплін

Керівник групи забезпечення спеціальності Цимбалюк В. І.

ЗМІСТ

Передмова	3
1. Опис навчальної дисципліни та її структура	
1.1. Опис навчальної дисципліни	4
1.2. Тематика практичних занять	6
1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики	7
1.4. Критерії та шкала оцінювання	7
2. Плани практичних занять	9
3. Самостійна робота студентів	13
4. Рекомендована література	17

© Мельничук Ю. І.,
Водоп'ян Т. В., 2020
© НУВГП, 2020

Передмова

Програма навчальної дисципліни «Альтернативні способи вирішення правових конфліктів» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра спеціальності «Правоохоронна діяльність».

Дана навчальна дисципліна є теоретико-практичною основою сукупності знань та вмінь, що формують професійний рівень юриста.

Сьогодні спостерігається практично повсюдне використання і активізація практики застосування альтернативних процедур як інноваційного підходу до припинення юридичних спорів. Водночас історичні та правові традиції, соціальні та економічні умови справляють істотний вплив на сучасний стан і перспективи розвитку цього напрямку в кожній окремій країні. Зокрема, медіація є одним із найпопулярніших альтернативних способів врегулювання спорів, у тому числі й кримінальних. Він передбачає залучення посередника (медіатора), який допомагає сторонам кримінального конфлікту налагодити процес комунікації та проаналізувати конфліктну ситуацію.

Згідно з традиційним підходом найбільш справедлива й оптимальна реакція на вчинене кримінальне правопорушення може бути визначена фахівцями в галузі кримінального правосуддя.

Термін альтернативні способи врегулювання конфліктів вперше почали використовувати в США для використання гнучких і неформальних процедур врегулювання конфліктів. на даний час він є широко застосовуваним не лише в правовій науці, але й в законодавстві деяких країн. Варто акцентувати увагу на принциповій відмінності методів «вирішення спорів» та врегулювання конфліктів».

Широке запровадження медіації в Україні потребує не тільки її нормативно-правового визнання та/або регулювання, але й набуття відповідних знань і надбання практичних навичок студентами як майбутніми юристами. В межах вивчення навчальної дисципліни здійснюватиметься аналіз світових

моделей та можливостей запровадження зарубіжного досвіду у вітчизняне законодавство.

Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні знань про теоретичні, практичні основи вирішення правових конфліктів, учасниками яких є фізичні та юридичні особи.

Міждисциплінарні зв'язки. Вивчення курсу передбачає наявність системних та ґрунтовних знань із курсу – «Кримінальне право та процес», «Конституційне право України», «Актуальні проблеми медіації».

Вимоги до знань та умінь визначаються галузевими стандартами вищої освіти України.

1. Опис навчальної дисципліни та її структура

1.1 Опис навчальної дисципліни

Метою є ознайомлення студентів з сучасними тенденціями розвитку кримінального процесу, який пов'язаний із доповненням правової системи іншим способом реагування на злочин ніж покарання; розгляд альтернативних практик вирішення кримінального конфлікту.

Завданням навчальної дисципліни є:

ознайомлення з поняттям медіації (посередництва);

вивчення правових аспектів можливості застосування альтернативного способу вирішення кримінальних конфліктів;

ознайомлення з основними документами, що уможливають застосування медіації;

розвиток навичок вирішення різних правових конфліктів (спорів);

ознайомлення із тенденціями розвитку кримінального процесу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент *повинен*:

знати: правові конструкції альтернатив правовому вирішення кримінальних конфліктів; національні та міжнародні документи, що регулюють порядок проведення процедури вирішення кримінальних конфліктів; основні теоретичні праці

у сфері відновного правосуддя; правові підстави та наслідки застосування відновного правосуддя..

вміти: самостійно аналізувати наукову літературу з дисципліни; самостійно ставити наукові проблеми і шляхи їх вирішення; самостійно проводити порівняльно-правовий аналіз; самостійно вирішувати суперечки і конфлікти, використовуючи оптимальний спосіб ведення переговорів чи посередництво.

Володіти навичками публічних виступів, дискусій, проведення занять. Знати та розуміти процеси координації діяльності суб'єктів забезпечення публічної безпеки і порядку, а також взаємодії з представниками інших органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, громадськістю з питань правоохоронної діяльності. Узагальнювати практичні результати роботи і пропонувати нові рішення, аргументовано їх пояснювати. Аналізувати умови і причини вчинення правопорушень, визначати шляхи їх усунення. Спілкуватися англійською мовою за професійним спрямуванням (відповідно до європейської шкали рівнів). Забезпечувати законність та правопорядок, захист прав та інтересів особистості, суспільства, держави з використанням оптимізованих методів й засобів забезпечення публічної безпеки і порядку в межах виконання своїх посадових обов'язків Здійснювати превентивну та профілактичну діяльність, спрямовану на запобігання вчиненню правопорушень.

Компетентності:

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог. Здатність планувати та управляти часом. Здатність приймати обґрунтовані рішення в складних і непередбачуваних умовах. Здатність самостійно здобувати знання, використовуючи різні джерела інформації. Здатність вільно спілкуватися українською та іноземною мовами (усно та письмово). Здатність до відповідальності за розвиток професійного знання і практик, оцінку стратегічного розвитку команди. Здатність працювати з іноземними інформаційними

джерелами, нормативно-правовими актами, сайтами тощо. Здатність до сприйняття та розуміння міжнародних та українських інтеграційних процесів. Здатність кваліфіковано здійснювати наукові дослідження в галузі правоохоронної діяльності. Здатність аналізувати, оптимізувати й застосовувати сучасні інформаційні технології під час рішення професійних (наукових) завдань. Уміння застосовувати набуті знання, вміння й навички на практиці, здатність брати участь у розробленні та кваліфіковано застосовувати нормативно-правові акти в різних сферах юридичної діяльності, реалізовувати норми матеріального й процесуального права в професійній діяльності. Здатність застосовувати знання на практиці. Здатність забезпечувати законність та правопорядок, безпеку особистості, суспільства, держави в межах виконання своїх посадових обов'язків. Здатність виявляти та аналізувати причини та умови, що сприяють вчиненню кримінальних та адміністративних правопорушень, вживати заходи для їх усунення. - Здатність давати кваліфіковані юридичні висновки й консультації в конкретних сферах юридичної діяльності. Готовність: до активного спілкування у науковій, виробничій і соціальній сферах діяльності. Готовність до встановлення адекватних міжособистісних стосунків в різних ситуаціях спілкування та до оптимізації умов взаємодії. Гнучко адаптуватися до змін умов діяльності через активізацію особистісного потенціалу. Здатність до корекції профілю своєї професійної діяльності. Уміння оптимізувати методи й засоби забезпечення публічної безпеки і порядку. Вміти визначати і пояснювати механізми формування, функціонування та розвитку психічних процесів, явищ, властивостей.

1.2 Тематика практичних занять

№ з/п	Назва теми
Модуль 1	
Змістовий модуль 1.	
1	Поняття та типологія правових конфліктів
2	Поняття та підходи до альтернативного розв'язання правових конфліктів

3	Міжнародні стандарти та зарубіжний досвід у сфері альтернативного вирішення конфліктів.
Змістовий модуль 2	
4	Арбітраж
5	Третейське судочинство.
6	Посередництво.
7	Переговори.
8	Інші способи альтернативного вирішення правових спорів.

1.3 Контрольні заходи та засоби діагностики

При виставленні оцінок (балів) враховуються, насамперед, знання, розуміння й уміння аналізувати поняття медіації, відновного правосуддя, видів та підстав примирення, медіація в кримінальному процесі, а також формування практичних навичок правильного застосування альтернативних методів вирішення спорів.

1.4. Критерії та шкала оцінювання

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента при оцінюванні результатів поточного контролю з навчальної дисципліни «Альтернативні способи вирішення правових конфліктів» є:

- повнота і вчасність виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни;

- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;

- вміння аналізувати явища, що вивчаються у їх взаємозв'язку і розвитку;

- характер відповідей на поставленні питання (чіткість, логічність, лаконічність, послідовність тощо);

- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних занять;

- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Оцінювання результатів поточного контролю проводиться у розрахунку від 0 до 60 балів. Основними методами оцінювання є:

- аналіз усних відповідей;
- виконання практичних завдань.

Оцінювання виконання завдань здійснюється за такими критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленими до цілого числа):

0% - завдання не виконано;

40% - завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% - завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки несистемного характеру;

100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Кількість набраних балів студентом	Оцінка за національною шкалою
90-100 балів	Відмінно
82-89 балів	Добре
74-81 балів	
64-73 балів	Задовільно
60-63 балів	
35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання
1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу

2.Плани практичних завдань

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАВОВІ ПОЛОЖЕННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ СПОСОБІВ ВИРІШЕННЯ ПРАВОВИХ КОНФЛІКТІВ

Тема 1. Поняття та типологія правових конфліктів

1. Сутність і природа юридичного конфлікту.
2. Предмет і об'єкт юридичного конфлікту.
3. Функції юридичного конфлікту (матеріальна, духовна, сигнальна, інформаційна, диференційна, динамічна).
4. Причини конфліктів.
5. Учасники юридичного конфлікту та їх рольові функції.
6. Типологія юридичних конфліктів.
7. Поняття кримінального конфлікту.

Завдання до теми:

1. Здійсніть типологію юридичних конфліктів за: галузями права, системою державних правозастосовчих або правоохоронних органів і установ.
2. Охарактеризуйте особливості взаємозв'язку злочину і конфлікту.
3. Взаємодія міжнародного конфлікту і міжнародного права.
4. Охарактеризуйте такі види конфліктів як: політичний, трудовий, екологічні. Наведіть приклади.

Тема 2. Поняття та підходи до альтернативного розв'язання правових конфліктів

1. Підходи альтернативного розв'язання спорів. Посередницький арбітраж.
2. Третейський суд.
3. Принципи медіації.

4. Функції медіатора: аналітична, аудіо-візуальна, організаторська, функція “генератора ідей”, функція розширення ресурсів опонентів, експертна, навчальна.
5. Міждержавні організації (ООН, ОБСЄ), окремі держави, державні правові інститути, урядові чи тимчасові парламентські комісії, керівники (адміністрація) установ, підприємств, фірм, громадські організації (профспілки, комісії по розв’язанню трудових спорів і конфліктів), професійні медіатори-конфліктологи, офіційний статус яких закріплено у чинному законодавстві країни.

Завдання до теми:

1. Розкрийте технологію конфліктного медіаторингу.
2. Встановіть відмінність конфліктного медіаторингу від судових процедур.
3. Охарактеризуйте стадії медіаторингу.

Тема 3. Міжнародні стандарти та зарубіжний досвід у сфері альтернативного вирішення конфліктів.

1. Розвиток посередництва як сфери професійної діяльності у світовому досвіді: історичний аспект.
2. Міжнародний досвід розвитку відновного правосуддя.
3. Європейські стандарти альтернативного вирішення спорів.
4. Процедури альтернативних засобів вирішення спорів
5. Алгоритми регулювання альтернативних засобів вирішення спорів в системі захисту права в країнах англо-американської та романо-германської правової сім’ї.
6. Сучасні вектори регулювання альтернативних засобів вирішення спорів у законодавстві Європейського Союзу.

Завдання до теми:

1. Функціонування програм відновного правосуддя та статус медіатора.
2. Сучасні тенденції правового регулювання альтернативних засобів вирішення спорів в системі захисту права.

3. Сутність правових категорій у сфері альтернативних засобів вирішення спорів.
4. Особливості альтернативних засобів вирішення спорів у різноманітних сферах суспільного життя.

Змістовий модуль 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ОКРЕМИХ АЛЬТЕРНАТИВНИХ СПОСОБІВ ВИРІШЕННЯ ПРАВОВИХ КОНФЛІКТІВ

Тема 4. Арбітраж

1. Сутність термінів «арбітраж», «арбітражний суд». Види комерційного арбітражу: випадковий та інституційний.
2. Процедура випадкового арбітражу.
3. Місце інституційного арбітражу і його формування.
4. Наявність власних правил процедури, порядок утворення складу арбітражу і вирішення комерційних спорів.
5. Еволюція інституційного арбітражу, спеціалізація постійно діючих арбітражів.
6. Класифікація міжнародних комерційних третейських судів та критерії такої класифікації.

Завдання до теми:

1. Здійснить відмежування арбітражу, арбітражних судів та державних судів.
2. Здійснить характеристику арбітражу ad hoc, постійно діючих міжнародних комерційних третейських судів.
3. Розкрийте особливості щодо остаточного характеру рішення арбітражу в окремих країнах.

Тема 5. Третейське судочинство.

1. Третейське судочинство як альтернатива державним судам.
2. Переваги розгляду спорів в третейських судах.
3. Сфера застосування третейського судочинства.
4. Загальна характеристика джерел правового регулювання третейського судочинства.

5. Історія міжнародно-правової уніфікації норм, що регулюють альтернативні способи вирішення спорів.
6. Особливості статусу третейських суддів. Завдання третейського суду. Принципи організації і діяльності третейського суду.
7. Види третейських судів. Поняття постійно діючих третейських судів і їх загальна характеристика. Порівняльно-правовий аналіз регламентів деяких постійних третейських судів.
8. Поняття суду ad hoc. Загальна характеристика суду ad hoc і його відмінність від постійно діючого третейського суду.

Завдання до теми:

1. Напишіть доповідь на одну із тем: третейські суди як різновид юрисдикційних органів, які вправі вирішувати спори; третейські суди в сфері вирішення міжнародних комерційних спорів.
2. Розкрийте риси, що характеризують третейські суди та процедуру вирішення спорів третейськими судами.
3. Відмежування третейських судів від державних судів та порядку відправлення державними судами правосуддя в сфері цивільно-правових відносин.
4. Порівняльно-правовий аналіз регламентів, що застосовуються судами ad hoc у своїй практиці розгляду спорів.

Тема 6. Посередництво.

1. Поняття, значення та види посередництва як способу АВС.
2. Фасилітація як вид посередництва. Медіація як вид посередництва.
3. Поняття та характерні ознаки медіації.
4. Види медіації Принципи медіації. Процедура медіації.
5. Рішення за результатами медіації та його виконання.
6. Консиліація як вид посередництва.

Тема 7. Переговори.

1. Історія зародження переговорів.
2. Основні зарубіжні теорії проведення переговорів.
3. Інститут переговорів. Призначення та функції переговорів.
4. Види переговорів. Умови ефективного ведення переговорів.
5. Структура переговорного процесу.
6. Виконання досягнутих угод.

Завдання до теми:

1. Розкрийте соціальну природу феномену переговорів.
2. Розкрийте погляди сучасних учених на визначення і класифікацію переговорів.
3. Переговорний процес: визначення, підготовка та структура.

Тема 8. Інші способи альтернативного вирішення правових спорів.

1. Переговори-арбітраж (negotiation-arbitration).
2. Медіація-арбітраж (mediation-arbitration).
3. Приватна судова система. Міні-суд (mini-trial).
4. Спрощений суд присяжних (summary jury trial).
5. Нейтральне встановлення фактів (neutral fact finding).
6. Інститут омбудсмана (ombudsman).
7. Відновне правосуддя.
8. Електронне вирішення спорів.

Завдання до теми:

Здійсніть характеристику та порівняння альтернативних способів вирішення правових спорів. (зобразіть у вигляді таблиці)

3. Самостійна робота студентів

Самостійна робота є однією із складових навчального процесу, на яку припадає значний обсяг навчального часу. При цьому студент є активним учасником навчального процесу,

набуває навичок самоорганізації, самостійного пошуку інформації, прийняття рішень. Правильна організація самостійної роботи дозволяє максимально індивідуалізувати навчання, підвищити ефективність навчального процесу в цілому.

Одним із видів самостійної роботи є опрацювання лекційного матеріалу, визначення головного у змісті лекції, засвоєння її основних моментів. При цьому не варто дослівно записувати за лектором, а своїми словами фіксувати найсуттєвіше: тему, її основні питання та положення.

Самостійна робота є важливим засобом засвоєння слухачами навчального матеріалу. Вона передбачає опрацювання наукових праць, підручників, навчальних і методичних посібників, вивчення та ознайомлення з положеннями законодавчих та нормативних актів.

Формами самостійної роботи студентів є:

- доопрацювання матеріалів лекцій та опрацювання літератури, що пропонується до вивчення по темах навчальної дисципліни;
- підготовка до практичних (семінарських занять), виконання завдань по темах практичних занять;
- підготовка письмових відповідей на питання для самопідготовки;
- робота в інформаційних мережах;
- вибір теми, складання плану та написання реферативної роботи;
- самостійне вивчення та складання конспектів по темах, що виносяться на самостійне вивчення.

Професійному розвитку студентів сприяє самостійне виконання творчих та практичних завдань, різноманітні форми пошукової, дослідної роботи.

Викладач систематично контролює самостійну роботу студентів: перевіряє конспекти, виконання індивідуальних творчих завдань, надає необхідну допомогу для активізації навчальної діяльності студентів.

Результативність самостійної роботи виявляється під час заслуховування та обговорення доповідей, захисту рефератів,

поточного модульного контролю знань, перевірки письмових відповідей та підсумкового оцінювання успішності студентів.

Перелік тем для доповідей

1. Поняття відновного правосуддя.
2. Концептуальні і ціннісні основи відновного правосуддя.
3. Категоріальний апарат відновного правосуддя, зіставлення основних характеристик кримінальної та відновної юстиції.
4. Теорія стигматизації («ярликів») і її вплив на становлення концепції відновного правосуддя.
5. Поняття «вертикального» та «горизонтального» соціального контролю.
6. Емоції і соціальні зв'язки: роль сорому в стримуванні кримінальної поведінки і відповідальності за злочин.
7. Переживання і потреби жертв злочинів: віктимологічні аспекти відновного правосуддя.
8. Критика карального способу реагування на злочин в роботах Нільса Крісті і Говарда Зера.
9. Угоди про примирення в кримінальному процесі України.
10. Передумови укладання угоди про примирення.
11. Процесуальний порядок укладання угоди про примирення.
12. Місце медіації в укладанні угоди про примирення.
13. Звільнення від відповідальності як наслідок примирення потерпілого та порушника.
14. Європейські стандарти альтернативного вирішення спорів.
15. Алгоритми регулювання альтернативних засобів вирішення спорів в системі захисту права в країнах англо-американської та романо-германської правової сім'ї.
16. Загальна характеристика суду ad hoc і його відмінність від постійно діючого третейського суду.
17. Арбітражі з спеціальною (обмеженою) юрисдикцією та їх компетенція.

18. Деякі особливості щодо остаточного характеру рішення арбітражу в окремих країнах.
19. Класифікація міжнародних комерційних третейських судів та критерії такої класифікації.
20. Арбітражі ad hoc.
21. Постійно діючі міжнародні комерційні третейські суди. Сутність арбітражу ad hoc.
22. Загальна характеристика джерел правового регулювання третейського судочинства.
23. Історія міжнародно-правової уніфікації норм, що регулюють альтернативні способи вирішення спорів.
24. Спрощений суд присяжних (summary jury trial).
25. Нейтральне встановлення фактів (neutral fact finding).
26. Інститут омбудсмена (ombudsman).
27. Загальна характеристика суду ad hoc і його відмінність від постійно діючого третейського суду.
28. Особливості фінансування третейських судів, призначення третейських суддів.
29. Особливості статусу третейських суддів.
30. Учасники юридичного конфлікту та їх рольові функції.
31. Суб'єкти юридичного конфлікту.
32. Фізичні особи як суб'єкти конфліктних правовідносин.
33. Держава як суб'єкт конфліктних правовідносин.
34. Держава як суб'єкт публічно-правових і приватноправових відносин міжнародного права.
35. Міжнародні організації як суб'єкти конфліктних правовідносин.
36. Поняття політичного конфлікту.
37. Політичний конфлікт як зіткнення, протиборство політичних суб'єктів, обумовлене протилежністю їх політичних інтересів, цінностей і поглядів.
38. Взаємодія міжнародного конфлікту і міжнародного права.
39. Трудові конфлікти.
40. Характеристика трудових конфліктів.
41. Поняття екологічних конфліктів.
42. Вивчення екологічних конфліктів.

43. Урегулювання конфлікту за участю третьої сторони.
44. Посередницька функція в конфлікті.
45. Офіційні медіатори.
46. Поняття, значення та види посередництва як способу АВС.
47. Фасилітація як вид посередництва.
48. Аналіз результатів переговорів.
49. Відмежування третейських судів від державних судів та порядку відправлення державними судами правосуддя в сфері цивільно-правових відносин.
50. Електронне вирішення спорів.

4. Рекомендована література

Базова

1. Альтернативні підходи до розв'язання конфліктів: теорія і практика застосування / Уклад.: Н. Гайдук, І. Сенюта, О. Бік, Х. Терешко. Львів: ПАІС, 2007. 296 с.
2. Альтернативні способи вирішення спорів. За заг. ред. Ю. Д. Притики. Харків : Право, 2019. 264 с.
3. Альтернативні способи вирішення спорів у кримінальному провадженні / Волкотруб С. Г., Крушинський С. А., Луцик В. В. та ін. ; під ред. У. Гелльманна, В. В. Луцика. Хмельницький, 2015. 204 с.

Допоміжна

4. Альтернативное разрешение споров в уголовном процессе : учеб.-метод. пособие / Л. Л. Зайцева [и др.] ; под ред. У. Хелльманна, С. А. Балашенко, Л. Л. Зайцевой. Минск, 2015. 223 с.
5. Аракелян Р. Ф. Впровадження інституту медіації в кримінальне процесуальне законодавство України : дис ... канд. юрид. наук. Ірпінь, 2019 .
6. Бут І. О. Розгляд цивільно-правових спорів третейськими судами в Україні. Одеса : Фенікс, 2017. 212 с.
7. Відновне правосуддя в кримінальному процесі України : навч. посіб. за ред. В. В. Землянської. Київ, 2008. 200 с.

8. Відновне правосуддя. Особливості впровадження процедури медіації: європейський досвід : навч. посіб. за ред. О. М. Боброва. К. : Наш час, 2006. 164 с.
9. Волощук О. Т. Міжнародний комерційний арбітраж. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2011. 260 с.
10. Вступ до альтернативного вирішення спорів: навч. посіб. / Г. В. Анікіна, Ю. В. Білоусов, Н. Л. Бондаренко-Зелінська [та ін.] ; під ред. У. Хелльманна, Н. Л. Бондаренко-Зелінської. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2017. 234 с.
11. Герасимович В.А. Переговори як спосіб врегулювання політичних конфліктів: автореф. дис. ... канд. політ. наук. - Київ, 2019. - 17 с.
12. Гончаренко О. М. Міжнародний комерційний арбітраж. Ніжин : Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2014. 203 с.
13. Закон України «Про третейські суди». Науково-практичний коментар / за ред. Ю. В. Білоусова, П. В. Куфтирева. К. : Правова єдність, 2008. 432 с.
14. Землянська В. В. Відновне правосуддя в кримінальному процесі України. К. : Видавець Захаренко В. О., 2008. 200 с.
15. Зер Г. Зміна об'єктива: новий погляд на злочин та правосуддя. К. : Пульсари, 2004. 224 с.
16. Зозуля О.О. Міжнародний змішаний арбітраж: досвід та національна практика: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.11. К., 2008. 20 с. л.
17. Іванов В.М. Юридична конфліктологія : Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: МАУП, 2004. 224 с.
18. Йосипенко, С.Т. Медіація як спосіб вирішення спорів у приватно-правових відносинах: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Йосипенко Соломія Тарасівна ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - Київ, 2019. 19 с.
19. Кабанець В. О. Теоретичні аспекти удосконалення розгляду трудових спорів (конфліктів) в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05. Луганськ, 2009. С. 18.
20. Конфліктологія та медіація: навч. посіб. / уклад. В. І. Докаш ; Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці : ЧНУ : Рута, 2018. 247 с.

21. Кравцов С. О. Міжнародний комерційний арбітраж та національні суди. Харків : Право, 2014.
22. Лєко, Б.А. Медіація . Чернівці. 2011. 462 с.
23. Любченко, Я.П. Альтернативні способи вирішення правових спорів: теоретико-правовий аспект : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Любченко Ярослав Павлович ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2018. 20 с.
24. Маєрс Д. Международный обзор программ восстановительного правосудия / Пер. с англ. К.: «Пульсары», 2004.
25. Мазаракі, Н. А. Медіація в Україні: теорія та практика : монографія / Н. А. Мазаракі ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т, [Ін-т законодавства Верховної Ради України]. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 275 с.
26. Медіація у професійній діяльності юриста: підручник / авт.кол.: Т.Білик, Р.Гаврилюк, І.Городиський [та ін.]; за ред. Н.Крестовської, Л.Романадзе. - Одеса: Екологія, 2019. - 456 с.
27. Міжнародний комерційний арбітраж в Україні: теорія та законодавство. Заг. ред. Г. І. Побірченко. Торгово-промислова палата України, Міжнародний комерційний арбітражний суд, Морська арбітражна комісія. К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. 584 с.
28. Міжнародний комерційний арбітраж. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2015. 203 с.
29. Нєстор Н. В. Запровадження медіації в кримінальному процесі України: проблеми теорії та практики : монографія. Київ: Алерта, 2018. 182 с.
30. Поліщук, М.Я. Медіація як спосіб вирішення цивільно-правових спорів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Поліщук Марія Ярославівна ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2017. 18 с.
31. Притика Ю. Д. Проблеми захисту цивільних прав та інтересів у третейському суді. К. : Видавничий дім «Ін Юре», 2006. 636 с.
32. Рекун В.А. Третейські суди в Україні: організаційно-правові аспекти: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.10. О., 2010. 20 с.

33. Свиридюк Н.П. Класифікація конфліктів у професійній діяльності юриста. Держава і право. 2009. Випуск 46. С. 40 -46.
34. Свиридюк Н.П. Функції юридичного конфлікту. Держава і право. 2009. Випуск 45. С. 86 – 91.
35. Сеник О. М. Аналіз наукових підходів до розуміння природи правового конфлікту. *Підприємництво, господарство і право*. 2012/1. № 3. С. 103 –106.
36. Спектор О. М. Альтернативні способи вирішення цивільно-правових спорів: світовий досвід та перспективи застосування у правовій системі України. К. : Фенікс, 2013. 159 с.
37. Стадник М. П. Правове регулювання вирішення колективних трудових спорів (конфліктів) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05. К., 1998.
38. Теория и практика медиации (посредничества) в экономической сфере / И. А. Бельская [идр.] ; под ред. У. Хелльманна [и др.]. Хмельницкий : Хмельницкий университет управления и права, 2015. 231 с.
39. Третейські суди в Україні . За ред. В. П. Самохвалова, А. Ф. Ткачука. Кн. 1. К. : ІКЦ Леста, 2007. 184 с.
40. Третейські суди в Україні. Упоряд. Ю. А. Михальський ; Всеукраїнська громадська організація «Спілка Третейських суддів України». К. : [б.в.], 2004. 172 с.
41. Фішер Р., Юрі У., Петтон Ю. Шлях до Так. Як вести переговори, не здаючи позицій. Київ : Основи, 2016. 220 с.
42. Цірат Г.А. Міжнародний комерційний арбітраж. К. : Істина, 2002. 304 с.
43. Чанишева Г. І., Приміч Д. В. Право на колективні переговори і укладення колективних договорів: міжнародні стандарти та законодавство України. Одеса : Фенікс, 2014. 204
44. Что может медиация. Трансформативный подход к конфликту / под ред. Р. Буша, Д. Фолджера. К. : Издатель Захаренко В.А., 2007. 264 с. 129.
45. Яхно Т.П., Куревіна І.О. Конфліктологія та теорія переговорів. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 168 с.

Нормативно-правові акти

1. Конституція України 28 червня 1996 р.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України 13.04.2012 р.
3. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003р.№436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, Ст.144.16.
4. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 06.11.1991№1798-XII. 1992, № 6, ст.56
5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо досудового врегулювання спорів: Закон України від 23 червня 2005 р. № 2705-IV.
6. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994р. № 4002-XII.
7. Про третейські суди: Закон України від 11.05.2004 №1701-IV.
8. Указ Президента України «Про концепцію вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів» від 10.05.2006 р. № 361/2006.*Офіційний вісник Президента України*.2006. № 19.Ст. 1376.
9. Директива No 2008/52/ЄС Європейського парламенту і Ради про деякі аспекти посередництва (медіації) в цивільних та комерційних справах: міжнародний документ від 21.05.2008р.No2008/52 ЄС
10. Європейська конвенція про зовнішньоторгівельний арбітраж: міжнародний документ від 21.04.1961
11. Конвенція про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами.
12. Типовий закон Комісії Організації Об'єднаних Націй поправу міжнародної торгівлі про міжнародну комерційну погоджувальну процедуру від 24 червня 2002 р.
13. Типовий закон ЮНСІТРАЛ щодо міжнародного торговельного арбітражу: міжнародний документ від 21 червня 1985 р.
14. Про основні принципи програми відновного правосуддя у кримінальних справах: Резолюція ООН від 24 липня 2002 р.

URL: http://www.commonground.org.ua/dld/RJU_bulletin/RJU.Vol.1-2.content_ukr.html

15. Про медіацію у кримінальних справах: № R(99)19 Рекомендація Ради Європи від 15 вересня 1999 р. *Відновне правосуддя в Україні: Спецвипуск*. 2005. С. 53–56.

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України. URL: <http://rada.gov.ua>.
2. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>.
3. Верховний суд. URL: <http://www.scourt.gov.ua>.
4. Європейський суд з прав людини. URL: <http://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home>.
5. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua>.
6. Вступ до альтернативного вирішення спорів. Під ред. У. Хелльманна, Н. Л. Бондаренко-Зелінської. Х., 2017. URL: <https://tradir.bsu.by/images/pdf/UA001.pdf>
7. Альтернативні способи вирішення спорів у кримінальному провадженні / Волкотруб С. Г., Крушинський С. А., Луцик В. В. та ін. ; під ред. У. Гелльманна, В. В. Луцика. Хмельницький, 2015. 204 с. URL: http://univer.km.ua/doc/AVS_u_kriminalnomu_provadhenni.pdf
8. Медіація у професійній діяльності юриста: підручник/авт. кол.: Т. Білик, Р. Гаврилюк, І. Городиський [та ін.]; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса. 2019. URL: <http://namu.com.ua/ua/downloads/-pidrychnik-dlya-uristov/pidruchnik%20z%20mediacii.pdf>
9. Digital repository of National University of Water And Environmental Engineering. URL: <http://ep3.nuwm.edu.ua>.